

**ULINZI, JINSIA NA
KUJUMUISHWA KATIKA
KUENDELEZA UPATIKANAJI
WA MAJI, USAFI NA AFYA**

DOKEZO LA MWONGOZO

Hatumuachi yeyote nyuma katika WASH

© IFRC / Ibrahim Mollik

KWA NINI SHUGHULI HII NI MUHIMU?

Maji, usafi na afya (WASH) ni mahitaji msingi ya maisha na kulinda utu, afya na ustawi wa kila mtu - licha ya umri, ulemavu, hadhi ya kijamii, utambulisho wa jinsia, kabila au mwelekeo wa kingono. **Usawa katika kufikia huduma na rasilimali za WASH ni haki ya binadamu¹.**

Programu na shughuli jumuishi, za ulinzi na zinazozingatia jinsia za WASH zinasababisha matokeo ya usawa na salama zaidi kwa watu wote. Mpango na muundo unaopunguza hatari ya ubaguzi na vurugu na kuhimiza kushiriki kwa watu wote kwa njia yenye maana, licha ya jinsia, umri, ulemavu na asilia, unaweza kuhakikisha kwamba shughuli zinakidhi mahitaji mbalimbali ya WASH ya watu wote bila kumwacha yeyote nyuma.

---

¹ Tarehe 28 Julai 2010, kupitia Uamuzi 64/292, Kongamano la Jumla la Umoja wa Mataifa lilitambua moja kwa moja haki ya binadamu ya kupata maji na usafi na kukiri kwamba maji safi ya kunywa na usafi ni muhimu katika kufikia haki zote za binadamu.

NI NINI KILICHO KWENYE DOKEZO HILI LA MWONGOZO?

Dokezo hili la mwongozo linatoa muhtasari wa msingi wa ulinzi, masuala ya jinsia na ujumuishaji (PGI) na utendaji ya kuzingatia wakati wa kutathmini, kusanifu, kutekeleza na kufuatilia mipango ya muda mrefu na ya kibinadamu ya WASH. Inaunga mkono matumizi ya kiutendaji ya [Viwango vya Chini Zaidi vya IFRC vya Ulinzi, Jinsia na Ujumuishaji katika Dharura](#) kwa kutoa mwongozo wa kuendeleza utu ufikiaji, ushiriki na usalama (DAPS) katika mipango ya WASH².

---

² Dokezo hili la mwongozo limeoanishwa na linaunga mkono kanuni za ulinzi za [Sphere](#) na viwango vya WASH.

Kushughulikia PGI kwenye WASH ni muhimu kwa sababu

Shughuli za WASH huwa zimefanikiwa tu **wakati mahitaji ya WASH ya kila mtu yametimizwa**, kwa utu

Inasababisha **utoaji huduma kwa njia endelevu zaidi**, kwa ufanisi

Kufanya uamuzi kwa kujumuisha wote kwa shughuli za WASH **huchangia kukuza jamii salama na stahimilivu**

Huzuia matokeo hasi yasiyokusudiwa na **kupunguza hatari ya vurugu, ubaguzi na utengaji**

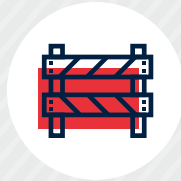

Kanuni zinazoongoza³

Kuacha kutumia mwelekeo wa ukubwa moja kutoshea kila kitu na kuanza kutumia WASH unaolenga watu

Kuweka **ulinzi, jinsia na ujumuisha** kama nguzo muhimu ya kazi ya sekta ya WASH

Kutambua vizingiti tofauti ambavyo watu hukumbana navyo – na haki zao sawa za binadamu kwa WASH

Kuwapa kipaumbele watu wanaopitia magumu mengi yanayohusiana na mahitaji yao ya WASH na kuhakikisha **«hakuna madhara»** katika mchakato huo

“Hakuna kinachotuhusu sisi, bila sisi kushirikishwa!” Wahusishe watu kwenye suluhu zao wenyewe

Boresha ufanisi kupitia **kukuza uwezo, kujitolea, ujasiri na fahari**

Tutaifanyaje?

1

Kuajiri **timu zenye utofauti na zinazooana za WASH**, zilizo na mitazamo sahihi, mafunzo yaliyokitwa kwenye ujuzi na kujitolea

2

Kukusanya **data iliyopangwa kulingana na jinsia, umri na ulemavu** (kwa kiwango cha chini)

3

Kuhakikisha **makundi yote yanashiriki kwa njia yenye manufaa katika mchakato wa kufanya uamuzi** kwa miundomsingi na shughuli za WASH (tazama ukurasa wa 10-14)

4

Kuendelea **kuchambua mahitaji mahususi**, mapendeleo, uwezo, vikwazo vya ufikiaji na hatari za usalama zinazohusiana na miundomsingi na shughuli za WASH, kwa kila kundi

5

Kupitia na kurekebisha shughuli, kulenga “kutofanya madhara” na kutoacha yeyote nyuma

Tazama ukurasa wa 10 kuendelea kwa mwongozo zaidi.

³ House, S (2019) Kuimarisha ubinadamu katika kitendo cha kibinadamu katika kazi ya sekta ya WASH kwenye mwikio wa Rohingya; Jinsia, ukaguzi wa kazi ya sekta ya WASH kuhusu Dhuluma za Kijinsia na ujumuishaji na tathmini ya uundaji wa uwezo, UNICEF na Sekta ya WASH, Cox's Bazar.

JE, MWONGOZO HUU UNAMLENGA NANI?

Mwongozo huu uliundwa kwa ajili ya IFRC na wafanyakazi wa Jamii ya Kitaifa na watu wanaojitolea ambao wamehusika katika shughuli za kibinadamu au shughuli za muda mrefu za WASH. Watu wanaolengwa na PGI, wengine kutoka sekta nyingine na washikadau wa nje pia wanaweza kupata mwongozo huu kuwa na umuhimu katika ushirikiano wao wa mipango ya WASH.

Ili kuweza kutoa fursa sawa kwa wanawake, wasichana, wavulana, wanaume, watu wanaoishi na ulemavu, watu wazee na makundi mengine ya watu waliotengwa ili wafikie na wanufaike kutokana na kuendelezwa kwa mipango ya maji, usafi na afya, ni muhimu kutoa uhamasisho kuhusiana na athari za ukosefu wa usawa, ubaguzi, vurugu, unyanyapaa wa kitamaduni na miiko na wafanya maamuzi, viongozi wa jamii na dini, miongoni mwa wengine.

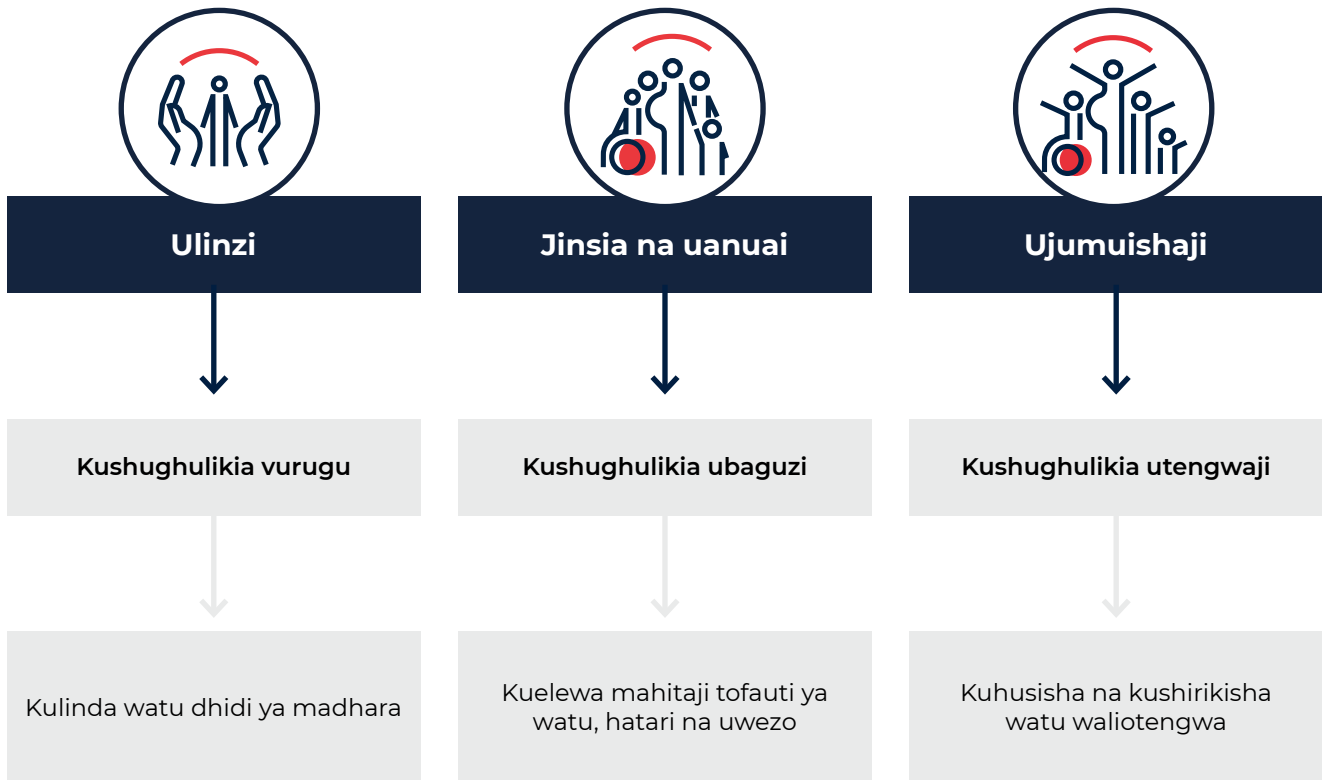

Maji, usafi na afya ni sehemu kuu za kitendo cha Red Cross Red Crescent katika mipango ya kibinadamu pamoja na mipango ya muda mrefu. WASH ni muhimu katika kulinda afya na utu, kuzuia magonjwa, kupunguza hatari na kuimarisha ustahimilivu wa jamii, na IFRC inatetea mkazo kuhusu usafi na afya pale ambapo mahitaji yapo zaidi. © IFRC / Graham Crouch

TUNAMAANISHA NINI KWA ULINZI, JINSIA NA UJUMUISHAJI?

Ulinzi, jinsia na ujumuishaji (PGI) inaeleza mwelekeo wa IFRC na njia ya kufanya ili kushughulikia sababu, hatari na matokeo ya vurugu, ubaguzi na kutengwa kwa njia jumlishi.

Msingi katika mwelekeo wa PGI ni uchambuzi na kuzingatia tofauti za jinsia, asili ya kabila, umri, ulemavu, rangi, imani za kidini, uasilia wa kijamii na vigezo vingine vinavyosababisha viwango tofauti vya kuwepo hatarini, kuwa katika nafasi ya kupitia vurugu, majukumu ya kijamii, uwezo na ufikiaji wa rasilimali.

Kwa maneno mengine, ulinzi unahusu kuwalinda watu dhidi ya madhara. Ni sehemu muhimu ya kazi zote za kibinadamu.

Jinsia haimaanishi tu mwanaume au mwanamke – inarejea kigezo cha utambulisho wa mtu-unaobainishwa kijamii unaohusiana na kuwa mwanaume na mwanamke. Majukumu ya jinsia yanatofautiana pakubwa kati ya tamaduni na yanaweza kubadilika baada ya muda (ikijumuisha katika kipindi cha maisha ya mtu binafsi).

Uanuai unarejelea usuli mbalimbali tofauti wa kijamii na utambulisho unaounda idadi za watu. Inajumuisha jinsia, asili ya kabila, uraia, umri, ulemavu, lugha, mawazo ya kisiasa, imani za kidini, usuli wa kijamii, mwelekeo wa ngono, mwonekano na rangi ya kimwili.

Ujumuishaji unahusu kupunguza ukosefu wa usawa unaohusishwa na usuli wa kijamii, utambulisho, mahusiano ya majukumu na uwezo. Baada ya muda mrefu, ujumuishaji pia unaangazia kuwezesha ufikiaji wa fursa na haki kwa wote kwa kushughulikia, kupunguza na kukomesha utengwaji, unyanyapaa na ubaguzi.

Kwa matini kamili ya fafanuzi hizi, tafadhali tazama [IFRC Gender and Diversity Policy 2019](#).

HII INAMAANISHA NINI KWA WASH?

Hadhi, ufikiaji, ushiriki na usalama (DAPS) ndizo kanuni nne kuu zinazoongoza programu za WASH na shughuli katika kushughulikia ulinzi, jinsia na ujumuishaji.

HADHI

Kwa WASH hii inamaanisha: kila mtu ana uwezo wa kufikia vituo vya maji na usafi na bidhaa wanavyohitaji ili kuweza kudhibiti mahitaji yao ya kibinafsi na familia zao za WASH kwa njia wanayotaka, kulingana na muktadha wao wa kitamaduni na inayounga mkono hisia zao za ujasiri, ustawi na kujiamini. Maji na rasilimali za kutosha kwa ajili ya afya (inajumuisha afya ya hedhi na ukosefu wa uwezo wa kuzuia haja ndogo/kubwa) na udumisha usafi (ikijumuisha wa watoto, watu wanaoishi na ulemavu, watu wazee na watu walio na magonjwa sugu) ni muhimu katika kulinda hadhi ya watu binafsi.

UFIKIAJI

Kwa WASH hii inamaanisha? Rasilimali, huduma na maelezo ya WASH yanaundwa na kutekelezwa kwa njia ambayo kila mtu anaweza kuyatumia, kuyaelewa na kunufaika kutokana nayo. Kasumba za kitamaduni na kaida zinazohusu jinsia, umri na ulemavu huathiri mipangilio ya kufanya maamuzi, na kufikia nguvu, rasilimali, kushiriki kwa umma na hata kwa maji yenyewe, na zinahitaji kuzingatiwa katika awamu zote za mipango ya WASH.

KUSHIRIKI

Kwa WASH hii inamaanisha: kila mtu kwenye jamii licha ya jinsia, umri, ulemavu au usuli wake - anasikilizwa na anahusishwa kikamilifu katika kufanya uamuzi wa uteuzi, usanifu, ujenzi na oparesheni inayoendelea na udumishaji wa rasilimali na huduma za WASH.

USALAMA

Kwa WASH, hii inamaanisha: kila mtu anahisi vyema na salama kutumia rasilimali na huduma za WASH, na kwamba muundo, eneo na utendakazi wao unapunguza hatari ya vurugu. Hatari ya vurugu huongezeka kutokana na ukosefu wa usalama na miundomsingi salama ya usafi, hususan katika muktadha ya dharura ambapo kunaweza kukakosekana faragha, idadi ya watu kupita kiasi na ukosefu wa mwangaza katika nafasi na rasilimali za kijamii..

Watu wanaweza kukabiliwa na vikwazo vingi vya kufikia WASH: kuenda zaidi ya jinsia na kutatua ubaguzi katika viwango vyote

Watu binafsi au makundi mara nyingi hukabiliwa na ubaguzi au kutengwa kwenye WASH kwa zaidi ya njia moja. Hii inaitwa mwingiliano wa vijisehemu. Kwa mfano, mtu mzee aliye na ulemavu wa mwili kutoka katika kundi la kikabila au imani anaweza kukabiliwa na vikwazo vya kufikia maji na usafi kwa sababu ya hadhi yake ya kijamii, ulemavu na umri.

Njia za kwenda kwenye choo ni telezi na zina mawe mengi na kama hakuna mtu wa kumsaidia kuingia chooni, **anatumia ndoo iliyo nyumbani. Anapata hali hii kuwa ya kufedhehesha** na yenye matatizo chungu nzima kwa sababu hawezi kumwaga yaliyomo kwenye ndoo hiyo yeye mwenyewe. Ana mawazo ya jinsi ya kuboresha hali ya WASH katika jamii yake, lakini watu kutoka katika kabila au kundi lake la dini hawajaalikwa au hawaruhusiwi kujiunga na **kamati ya WASH. Ana uwezo mdogo wa kusikia na anapata tatizo** kuelewa maelezo kutoka kwa watu wanaojitolea wanapofanya majadiliano ya kikundi. Maelezo yaliyoandikwa kuhusu jinsi ya kutoa mapendekezo au kutoa malalamiko kuhusu masuala ya WASH yametolewa kwa lugha ya kundi la kabila kuu, ambayo haelewi vyema.

Vikwazo vya mahali halisi, vya kijamii, kitamaduni na kiuchumi vyote vinahitaji kuzingatiwa kwa pamoja, na **athari zao za jumla kueleweka na kushughulikiwa, kupitia programu ya WASH** ambayo haimwachi yeyote nyuma wala kuacha mtu asipokuwa salama na hauna madhara.

Choo kilicho juu mlimani katika Cox Bazar, Bangladesh. Mifuko iliyojazwa mchanga imetumika kutengeneza njia za kukanyaga kuenda juu mlimani, na kusaidia kuzuia mmomonyoko zaidi. Vyoo kama hivi huenda visiweze kufikiwa na watu ambao wana ugumu wa kukwea juu. ikijumuisha watu wazee, watu wanaoishi na ulemavu, wanawake wajawazito na watoto wadogo. © Farzana Hossen / British Red Cross

WASH faafu na jumuishi ni ya kushirikisha na huongozwa na jamii

Kundeleza afya ya mwili (au "WASH software") ndiyo msingi wa programu yoyote ya WASH inayofaulu. Jukumu moja muhimu la watu waliojitolea kuendelea afya ya mwili ni kuwezesha majadiliano ya kuleta watu pamoja na mchakato wa kufanya maamuzi unaoongozwa na jamii, ili kuimarisha uwajibikaji na kudumisha muunganisho na wenzao wa kiufundi wa WASH.

Hakuna haja ya kujenga choo ambacho ni sawa kiufundi lakini kwa mtazamo wa mtumiaji, haifai kwa matumizi yake, pengine imeundwa mahali pasipo salama, hapawezi kufikiwa na wale wanaoishi na ulemavu wakati wa msimu wa mvua au haifai kitamaduni.

Waendelezaji wa afya ya mwili wana wajibu wa kuwasiliana kuhusu mapendeleo na matakwa ya watu yanayohusiana na muundo na mahali palipo rasilimali za WASH kwa wahandisi. Vinginevyo, watu waliojitolea kuendelea afya ya mwili wanaweza kueleza vikomo na madhara kwa wahandisi na chaguo za teknolojia, kuwezesha watu kufanya maamuzi yafaayo.

Shirika la Msalaba Mwekundu la Ufilipino linatekeleza sera zake za Ulinzi wa Mtoto kupitia programu za WASH shuleni. Mawasiliano ya wazi na wazazi na walezi yanasisitizwa, na kuhakikisha idhini imepatikana kwa kushiriki kwa watoto.

Usalama, hadhi na mahitaji mahususi ya watoto waliona ulemavu wa kimwili ulizingatiwa na kujumuishwa katika muundo wa rasilimali, ikijumuisha ukubwa unaofaa wa bakuli za choo na maeneo ya kuoshea mikono, milango iliyo na vifuli, vyumba vidogo tofauti kwa wavulana na wasichana, ngazi, vyuma vya kingo na mwambaa wa kushikilia, aina za vidude vinavyofaa vya kufungua mlango, vipimo vya milango na vyoo vinavyowafaa wale wanaotumia viti vya magurudumu. Shughuli za kiushiriki na zinazohusisha ziliundwa haswa kwa ajili ya watoto zilitekelezwa kuboresha matendo ya afya ya mwili na usafi.

Ukame unaweza kusababisha mgogoro na vurugu watu wakipigania rasilimali za maji, hali inayofanywa kuwa mbaya zaidi kwa sababu za mabadiliko ya hali ya hewa na kuharibika kwa mazingira. Jamii za wafugaji walio kaskazini mwa Kenya huhamia maeneo ya mbali kufikia maji kwa ajili ya mifugo na kunywa⁴

Makundi tofauti ya kikabila yanapigania udhibiti wa vituo vya maji. Jamii ya Shirika la Msalaba Mwekundu nchini Kenya inafahamu umuhimu wa kuchukua hatua ya mapema na kulenga kuongeza ustahimilivu wa jamii kwa ukavu kupitia ufikiaji endelevu wa maji – ambayo husaidia maisha, pamoja na afya na hadhi.

Aina tofauti za ulemavu inamaanisha suluhu tofauti kabisa na mazoea tofauti ya rasilimali za WASH yanahitajika. Katika Cox's Bazar, Shirika la Msalaba Mwekundu la Uingereza na Jamii ya Red Crescent ya Bangladeshi waliunda maboresho maalum ili kuondoa vizingiti ambavyo watu wanaoishi na ulemavu na watu wazee walikumbana navyo katika kufikia na kutumia rasilimali zilizopo za WASH.

Majadiliano ya kushirikisha na watu (na watunzaji wao, ikiwa muhimu) yaliwawezesha kufanya maamuzi kuhusu jinsi ya kuboresha hali zao wenyewe. Kutumia mifano ya rasilimali za WASH zilizofanyiwa ukarabati kutoka katika miktadha mingine (miundo ya kadibodi, picha n.k), kunaweza kuwezesha majadiliano kwa kuwezesha watu kuona mambo yanayowezekana na chaguo tofauti za rasilimali zao wenyewe.

4 <https://www.redcross.or.ke/images/Drought%202011%20-%20How%20Kenya%20Responded.pdf>

MASUALA MUHIMU YA PGI KATIKA WASH, NA ALIYE KATIKA HATARI KUBWA

Mifano ya kawaida ya vizingiti tofauti vya hadhi, ufikiaji, kushiriki na usalama ambavyo makundi tofauti na watu binafsi wanaweza kupitia kuhusiana na WASH imebainishwa hapo chini. Hii ni ya kutolea mifano tu wala si kategoria zote. Katika miktadha mingi, kunaweza kuwa na mazingatio ya ziada kama vile makundi asili, au watu wanaoishi na HIV au hali nyingine, miongoni kwa mengine.

Mifano iliyo hapo chini inatoa baadhi ya mawazo na mapendeleo ya jinsi ya kushughulikia masuala yaliyotambuliwa hapa (mwongozo wa ziada unaweza kupatikana kuanzia ukurasa wa 15 kuendelea). Katika visa vingi, havina suluhu zozote rahisi, lakini kuangazia hadhi, ufikiaji, kushiriki na usalama, kulingana na kila muktadha wa ndani, kutakusaidia kutatua mengi ya masuala haya pamoja na jamii yako.

WATU WAZEE NA WATU WANAOSHI NA MAGONJWA SUGU

Hadhi: Watu wazee na watu wanaoishi na magonjwa sugu wanaweza kutegemea sana wanafamilia au watunzi ili kudumisha afya yao binafsi ya mwili na hadhi yao, na mara nyingi huwa na mahitaji makubwa ya maji na vifaa vya afya ya mwili (ikijumuisha vya kuwasaidia katika kuenda haja ndogo na kubwa), ili kudumisha afya ya mwili ya mtu binafsi na usafi ili waweze kuwa na ujasiri na kuweza kushiriki katika shughuli za kila siku.

Ufikiaji: Watu wazee na watu walio na magonjwa sugu wanaweza kuwa na hitaji la maji na vifaa vya afya ya mwili (m.f. sabuni, sodo au nyenzo vinavyofyonza vitu oevu, vilinda magodoro n.k), na wanaweza kuwa na ugumu wa kufikia rasilimali za WASH au usambazaji kutokana na changamoto na kutembea, hitaji la watunzaji au kutokana na hofu ya kubaguliwa au kunyanyapaa kutokana na hali yao.

Kushiriki: Watu wazee mara nyingi huaminika na kuheshimiwa ndani ya jamii, na kushiriki kwao kama viongozi kunaweza kuboresha ufanisi wa shughuli za WASH. Watu wazee na watu walio na magonjwa sugu huenda wasiwe na uwezo kamili wa kujiunga kwenye mikutano ya mashauriano ya jamii na huenda wasiwe na uwezo wa kutumia majukwaa ya kawaida ya mawasiliano na mashauriano (m.f. mitandao ya kijamii).

Usalama: Watu wazee na watu walio na magonjwa sugu wanaweza kutelekezwa na kudhulumiwa na watu wanaowatunza, ikijumuisha kukosa kuwapa msaada wa afya ya miili yao binafsi. Ikiwa hawawezi kudumisha afya ya mwili, watu wazee na wale walio na magonjwa sugu wanaweza kuwa katika hatari ya kunyanyaswa au kutengwa katika shughuli za jamii.

WATU WANAOSHI NA ULEMAVU

Hadhi: Wafanyakazi na watu wa kujitolea wanaoshirikishwa katika shughuli za WASH wanafaa kupokea mafunzo kuhusu ulemavu na mahitaji yanayohusiana na WASH, ikijumuisha ujuzi wanaohitaji kuwasiliana kwa heshima na watu walio na ulemavu wa kimwili, hisi na uerevu (na watunzaji wao, ikiwa muhimu) kuhusiana na mahitaji yao ya WASH.

Ufikiaji: Watu walio na matatizo ya kusikia au kuona wanahitaji maelezo kuhusu WASH katika kufikia miundo kama vile Brailli au chapisho pana au kutolewa kwa maongezi. Watu wanaoishi na ulemavu mara nyingi hupitia unyanyapaa na wanaweza kutengwa katika makundi na michakato ya jamii. Watu wanaoishi na ulemavu wa mwili mara nyingi huhitaji usaidizi wa kutembea (ngazi, na vyuma vya kushikilia n.k) ili kufikia na kutumia rasilimali za WASH.

Kushiriki: Watu wanaoishi na ulemavu wanaposhiriki kwa njia muhimu katika mchakato wa kufanya maamuzi ili kuongoza muundo wa rasilimali ya WASH, mpangilio wa kuketi na udumishaji, inasababisha programu za WASH zinazotumia uwezo wao na haki zao na kukidhi mahitaji yao mahususi ya WASH. Kuunganishwa na mashirika ya ndani ya watu wanaoishi na ulemavu kunaweza kupiga jeki kushiriki kwao na kuhakikisha sauti zao zimesikika.

Usalama: Kuhakikisha kwamba watu walio na ulemavu wa kiakili wanapokea ufafanuzi wa kutosha, uliowekwa kuwafaa na unaoeleweka kuhusu jinsi na wakati rasilimali za WASH zinaweza kufikiwa kwa usalama, kunaweza kuchangia kupungua kwa hatari ya matumizi mabaya au dhuluma ya kimwili au kingono, zinazohusiana na rasilimali za WASH.

MAKUNDI YA KIKABILA, KIDINI NA MAKUNDI YA WACHACHE

Hadhi: Ubaguzi uliokita mizizi na unyanyapaa unaweza kushusha hadhi ya watu (haswa makundi ya wachache) wanaojihusisha katika kazi zinazohusisha na kuwa 'mchafu', kama vile kuondoa maji taka mwenyewe au kuondoa uchafu wa choo.

Ufikiaji: Rasilimali za WASH huenda zisiweze kufikiwa kwa wanachama wa makundi ya wachache kutokana na ukosefu wa vitengo vya kutosha au ubaguzi. Watu kutoka "hadhi ya chini zaidi" wanaweza kukatazwa kutumia vyanzo vya maji au rasilimali za choo zilizotengewa watu wa "hadhi ya juu", m.f. katika Asia Kusini.

Kushiriki: Watu wanaojitolea katika programu ya WASH na wanachama wa kamati za jamii za WASH wanafaa kujumuisha makundi yote ya kikabila ili kuzuia ubaguzi. Kando na hayo, miundo ya nguvu ya uonevu, mapendeleo, ubaguzi na vizingiti vya lugha vinaweza kuzuia au kuwekea kikomo kushiriki kwa maana.

Usalama: Taharuki ndani na kati ya rasilimali za maji za jamii kunaweza kusababisha vurugu, ikijumuisha kati ya jamii wenyeji na watu waliotoroshwa makwao katika hali ya ukimbizi.

WANAWAKE NA WASICHANA WALIOBALEHE

Hadhi: Wanawake na wasichana kwa kawaida ni wasimamizi wakuu wa maji na watunzaji ndani ya familia. Usafi na afya ya mwili huhusishwa kwa njia wazi na afya ya uzazi, mtoto mchanga na mtoto. Kutembea mwendo mrefu kuchota na kusafirisha maji na kusubiri hadi wakati wa giza au kutembea hadi maeneo ya mbali kukojoa au kuenda haja kubwa, kunaweza kuhujumu hadhi yao (na vilevile usalama wao).

Wanawake na wasichana wanahitaji kufikia rasilimali zinazofaa na za kibinafsi za maji na usafi ili kudhibiti hadhi yao kwa hadhi, ikijumuishia kuosha, kukausha na kutupa vifaa vya afya ya mwili. Bila ya nyenzo zinazofaa za afya ya hadhi na rasilimali, shauku na fedheha kuhusiana na kuvuja kwa damu kunaweza kuhujumu hadhi yao. Changamoto hizi huongezeka katika maeneo ya mijini, kambi za wakimbizi, makazi ya mabanda na usafiri.

Ufikiaji: Wanawake na wasichana wanahitaji bidhaa za kutosha na zinazofaa na rasilimali za WASH ili kudhibiti hadhi kwa namna ya afya ya mwili na kuepuka maambukizi. Wanawake na wasichana wanaweza kuwa na vikwazo vya kutembea na kulazimisha kukaa nyumbani, au katika maeneo yao ya kubarizi, wakiwa katika hadhi. Wanaweza kuwa na ugumu katika kuhudhuria shughuli za usambazaji, kuchota maji, kufikia huduma za afya au kufanya kazi.

Kushiriki: Wanawake na wasichana wanapitia hali za kutengwa kuhusiana na WASH katika takriban viwango vyote. Kuanzia jadi, wanaume wamechukua majukumu ya kufanya maamuzi ndani ya jamii, miundo ya utawala wa ndani na kitaifa, huku wanawake wakichukua majukumu ya msaada zaidi na ya nyumbani. Wasichana waliobalehe huenda wasiweze kushiriki katika shule zisizo za rasilimali za faragha, salama na zinazofaa za WASH.

Usalama: Wanawake na wasichana wanapotoka nje usiku kuenda haja ndogo au kubwa mahali fulani palipo wazi, wanapotumia vyoo vya pamoja au rasilimali ambazo hazitoi faragha ya kutosha, au kusafiri umbali mrefu kuchota maji, wanakuwa katika hatari zaidi kunyanyaswa au kupitia vurugu, ikijumuisha kubakwa. Wanawake na wasichana wanaweza kusubiri hadi usiku uingie ndipo waende haja kubwa, au kubadilisha au kutupa nyenzo za hadhi, hii inazidisha hatari ya kuvamiwa.

WATOTO

Hadhi: Ufikiaji wa rasilimali zinazofaa za usafi na afya ya mwili unaweza kulinda faragha ya kimwili ya watoto na ustawi wao wa kiakili na kijamii, ikijumuisha kuenda shule. Rasilimali zinazowafaa watoto, ambazo ni rahisi kutumia na rahisi kudumisha hupunguza utegemezi wa watu wazima jambo lililo na manufaa makubwa kwa uwezo wa watoto kujisimamia, hadhi na ujasiri wao.

Ufikiaji: Watoto wanaweza kuwajibikia uchotaji maji kwa ajili ya matumizi ya nyumbani lakini hawawezi kubeba vyombo vikubwa. Watoto wanaoishi na ulemavu wana uwezekano finyu wa kunufaika kutokana na shughuli za WASH zinazotolewa kupitia shule, kwa sababu ni 50% pekee ya watoto wanaoishi na ulemavu huenda shuleni kote duniani⁵. Watoto wanahusishwa na mitaa huenda wakawa na chaguo chache za kufiki rasilimali za WASH siku kutwa.

5 Mizunoya, Mitra na Yamasaki (2016). Kuelekea Elimu Jumuishi: Athari ya ulemavu kwa kuhudhuria shule katika nchi zinazokua; UNICEF

Kushiriki: Watoto mara nyingi huwa na ushawishi thabiti kwa tabia ya afya ya mwili katika familia. Wanaweza kuwa 'mawakala wa mabadiliko' na kuongeza athari ya mipango ya WASH kote katika jamii pana. Wafanyakazi na watu wanaojitolea wanaweza kuhitaji mafunzo ili kupata ujuzi na ujasiri unaohitajika kuwezesha kushiriki kwa njia muhimu kwa watoto katika shughuli za WASH.

Usalama: Watoto wanaohisi kutokuwa salama au wasiohisi vyema kutumia rasilimali za WASH wanaweza kujihusisha katika tabia hatari au zenye madhara ili kuepuka kufanya hivyo, kama vile kuondoka katika sehemu za watu wengi ili kuenda haja kubwa, au kuepuka kula au kunywa ili kutotumia choo mara kwa mara.

WALIO WACHACHE KINGONO NA KIJINSIA ⁶

Hadhi: Vyoo salama, zinazofaa kimuktadha zinaweza kupunguza hatari ya unyanyasaji, dhuluma, dhihaki au kushukiwa kufanya kazi ya ngono kwa watu walio wachache kingono na kijinsia. Suluhu zinazoongzowa na ambazo zimejadiliwa na kuamuliwa na makundi yaliyoathiriwa ya wachache zinaweza kuhakikisha hadhi. Kunahitajika mafunzo kwa wafanyakazi na watu wanaojitolea katika vitendo jumuishi kuhusu watu wa jamii ya LGBTIQ+ na mawasiliano jumuisha kusaidia majadiliano.

Ufikiaji: Vyoo vya umma mara nyingi hugawanywa kulingana na ngono (yaani., wanaume na wanawake pekee) jambo ambalo linaweza kuchangia utengwaji na kukatliwa uwezo wa ufikiaji kwa watu wanaobadilisha jinsia yao na watu wanaojitambulisha kwa jinsia zote mbili. Panapowezekana, vyoo vya usawa wa kijinsia au ufikiaji salama kwa vyoo vilivyogawanywa kulingana na ngono kupitia mazungumzo ya jamii kunaweza kuboresha ufikiaji.

Kushiriki: Watu walio wachache kingono na jinsia wanaweza kuzuiwa kushikiri katik muundo na utekelezaji wa shughuli za WASH katika baadhi ya nchi kutokana na mitazamo na matendo ya kiubaguzi.

Makundi ya kijamii ya kusaidia/kutetea LGBTIQ+ na viongozi wanaweza kutoa habari na mitazamo inayohitajika na wanaweza kuendesha majadiliano katika kiwango cha jamii na makundi mengine.

Usalama: Ikiwa wafanyakazi au watu wanaojitolea hawana uzoefu wa kufanya kazi na watu walio wachache wa kingono na jinsia, kuna uwezekano wa madhara wakati wa kutaka kutamba na kusaidia mahitaji yao, hususan katika miktadha ambapo wapo katika hatari ya vurugu na kukamatwa wanapofikia rasilimali za umma za WASH - au kujitambua tu kama LGBTIQ+. Kufanya kazi pamoja na wataalamu wa PGI na/au mashirika ya kitaalamu ya jamii kuhakikisha kushiriki kwa usalama katika kundi hili. Kuhakikisha kwamba mafunzo kwa wafanyakazi, watu wanaojitolea na wanajamii kuhusu kujumuishwa kwa kundi la LGBTIQ+ pia kunazingatia mambo machache kwa ajili ya usalama.

⁶ Neno hili liinajumuisha wasagaji, mashoga, watu wa jinsi mbili, watu wanaobadisha jinsi zao, watu wenye sifa tofauti za maumbile ya ngono na watu wasiojitambulisha na jinsia yoyote ile (LGBTIQ) pamoja na watu mbalimbali ambao utambulisho au matendo yako hayajamuishwa kwenye maneno hayo..

Mwelekeo unaompa mtumiaji kipaumbele kwa muundo na matumizi ya programu za udhibitiwa afya ya mwili wakati wa hedhi (ikijumuisha vifurushi, nyenzo za habari, usambazaji na rasilimali za WASH) hukakikisha kwamba vitendo vinavyofanywa kindani vinafaa na vina ufanisi katika kusaidia hadhi na afya ya wale wanaopata hedhi, ikijumuisha wale wanaoishi na ulemavu.

Kama sehemu ya mchakato wa kiushiriki wa kuunda vifurushi vya muktadha maalum vya MHM, watu wanaojitolea kutoka Jamii ya Msalaba Mwekundu ya Vanuatu walijadili na wanawake wanaoishi na ulemavu (tazama picha) kuhusu MHM na mahitaji ya afya ya mwili, mapendeleo na changamoto. Watu walio na aina tofauti za ulemavu wanaweza kuhitaji kuzungumziwa kivyao, pamoja na watu wao wa msaada na/watunzaji (ikiwa inafaa).

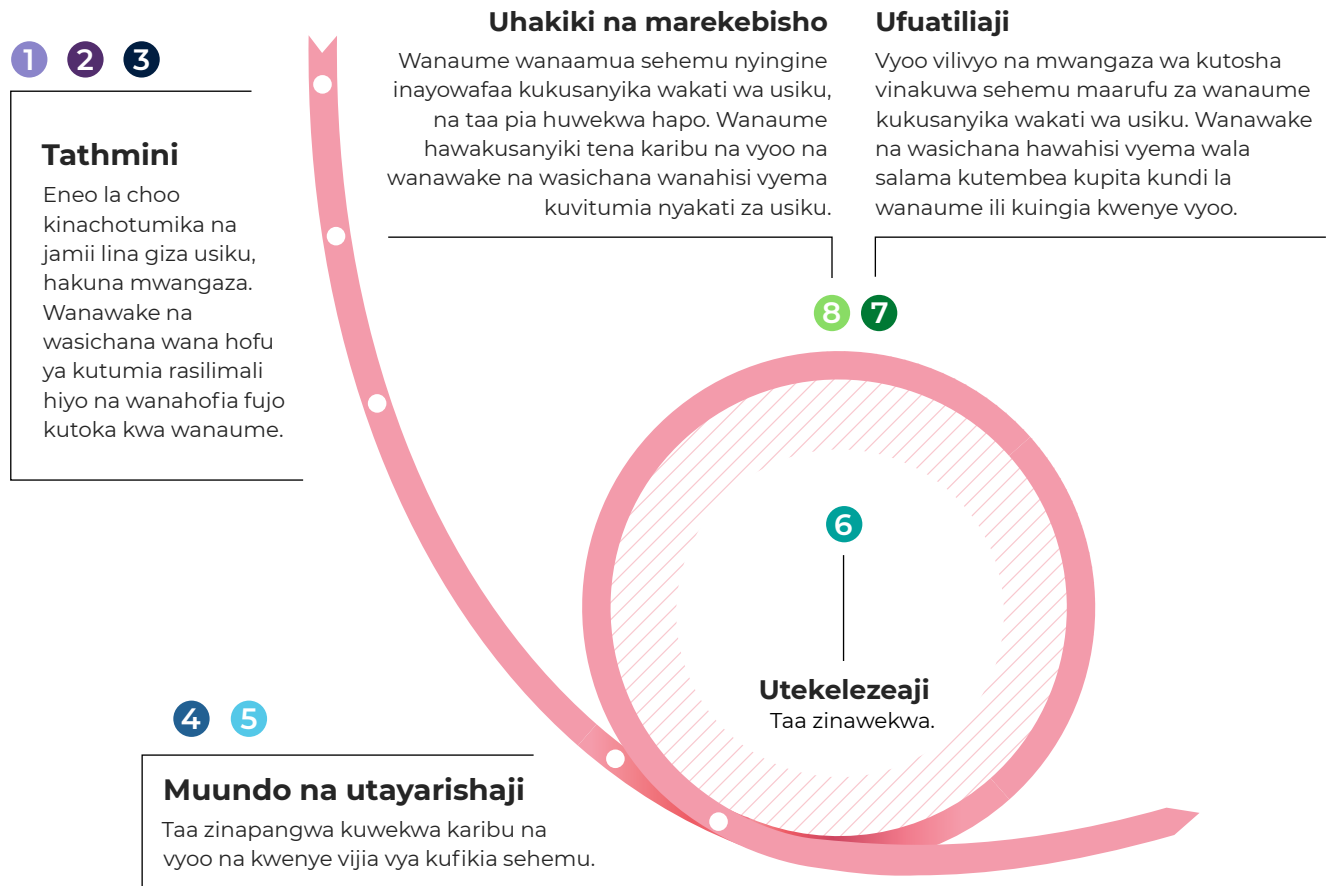
Kamati za sawa na anuai za WASH zinaweza kusababisha kuimarika kwa utendaji na uendeleo wa miundomsingi wa WASH, katika jamii na shuleni. Kuwapa wanawake, wanaume, wasichana, watu wanaoishi na ulemavu, watu wazee, wale walio na magonjwa sugu na makundi mengine ya watu waliotengwa, fursa sawa za kushiriki katika kusanifu, kudhibiti, kuendesha na kudumisha rasilimali za maji na usafi kunachangia kujenga jamii salama na stahimilivu.

Huduma za maji na usafi hugharimu pesa, na watu tofauti wana uwezo tofauti na nia ya kulipa. Wanaume mara nyingi ni wafanya maamuzi kuhusiana na matumizi ya pesa kwenye bidhaa za usafi na rasilimali za usafi. Rasilimali chache za kiuchumi zinaweza kuwa ni vizingiti kuu katika ufikiaji wa huduma za WASH. **Utafiti** uliofadhiliwa na Shirika la Msalaba Mwekundu nchini Malawi ulipata kwamba watu wa mwisho ambao hawana vyoo katika jamii walikuwa mara nyingi kutoka familia zilizotengwa katika jamii – changa zaidi, ambao hawajapata masomo, ambao hawaamini uwezo wao, wasio na ufahamu wa kutosha kuhusu wengine ambao walikuwa wamejenga vyoo, na ambao mara nyingi walikuwa na tatizo la afya akili. Kufikia na kujumuisha makundi haya yaliyotengwa katika kufanya maamuzi ili kuboresha WASH kutamaanisha kwa

NINAWEZAJE KUJUMUISHA PGI KWENYE MZUNGUKO MZIMA WA PROGRAMU YA WASH?⁷

Tumia maswali yaliyo hapo chini kama kikumbusho cha mambo muhimu ya kuzingatia unapotathmini, kuunda, kutekeleza, kuchanganua na kuratibu programu na shughuli za WASH. Haya si maswali yote wala si orodha ya kuteua ya mara moja. Majibu salama na jumuiishi ya WASH yanahitaji ufuatiliaji na marekebisho ya kila mara katika mzunguko mzima wa programu ili kuhakikisha hadhi, ufikiaji, kushiriki na salama wa kila mtu kama iliyoonyeshwa kwenye mfano ulio hapo chini.

Kulenga usaidizi unaolenga makundi yaliyo hatarini – lakini usifungie nje walio wengi katika mchakato huo

Wakati uboreshaji katika WASH unalenga kikundi kimoja pekee, au wakati kikundi kimoja pekee ndicho kimehusishwa katika kufanya uamuzi, inaweza kusababisha athari hasi kwa kundi lengwa (kama katika mfano ulio hapo juu) na kuacha wengine (kwa mfano, wanaume wadogo wa umri ya zaidi ya miaka 18) wakihisi kutamauka na kutengwa wasipate usaidizi. Hii inaweza kusababisha matumizi mabaya ya rasilimali za WASH, mitazamo hasi ya shughuli au programu na kuondoa usaidizi wao wa shughuli zinazotekelezwa katika jamii yao au na familia yao. Ni muhimu kuchukua muda kuendesha mazungumzo kati ya makundi tofauti na kueleza ni kwa nini baadhi ya watu wanapokea usaidizi na wengine hawapokei (kwa mfano, ikiwa wanawake wanapokea vifurushi vyao vya hadhi na wanaume hawapokei, au ikiwa watu wanaoishi na ulemavu wanasaidiwa kwa kupata vyoo vikubwa vinavyoweza kufikiwa kwa urahisi na wengine hawapati).

⁷ Kwa maelezo zaidi kuhusu hatua 8 za IFRC za programu za WASH, tazama rasilimali muhimu zilizo kwenye ukurasa wa 19.

MASWALI YA KUJIULIZA

Tathmini

- Panapowezekana, je, umekusanya data iliyogawanywa kulingana na jinsia, umri na ulemavu (SADD) na vigezo vingine vinavyotegemea muktadha mahususi?
- Je umetumia mbinu za kiushiriki za ukusanyaji wa data zinazohimiza kushiriki kwa watu wa utambulisho wa jinsia zote, ulemavu, usuli na umri mbalimbali (ikijumuisha mielekeo inayofaa watoto kwa ajili ya watoto)?
- Ni makundi au watu wepi walio katika hatari zaidi ya vurugu, unyanyapaa na kutengwa na wana uwezo mdogo wa kufikia rasilimali na huduma za WASH? Kwa nini?
- Wajibu, majukumu, mahitaji mahususi na vipaumbele vinavyohusiana na maji, usafi na afya ya mwili kwa wanawake, wanaume, wasichana, wavulana, watu wanaoishi na ulemavu ni nini? Hakikisha kwamba umefikiria kuhusu itikadi za kitamaduni na kijamii na mitazamo, kufanya maamuzi katika familia, namna ya maisha kama vile kilimo na kufuga mifugo n.k.
- Je, vizingiti ambavyo watu hukumbana navyo katika kufikia vituo vya maji na usafi na rasilimali za afya ya mwili, ya utambulisho wa jinsia, umri, ulemavu na usuli wote?
- Majukumu ya wanawake na wasichana, wanaume na wavulana, watu wanaoishi na ulemavu n.k ni upi katika kuchota, kushughulikia, kuhifadhi na kutibu maji?
- Ni nani anahusika katika kufanya maamuzi ya jamii kuhusu huduma za maji na usafi, ikijumuisha uteuzi wa teknolojia na kutaja rasilimali? Je, sauti ya kila mtu inaweza kusikiza vipi?

ZANA MUHIMU [Maktaba ya maswali ya tathmini ya IFRC PGI](#) yana mwongozo kuhusu ukusanyaji wa data ya SADD

ZANA MUHIMU [Kiolezo cha Uchanganuzi wa IFRC Rapid PGI](#)

ZANA MUHIMU [Orodha ya Kuteua ya Jinsia ya Ujumuishaji kwa ajili ya programu ya IFRC ya WASH](#)

Muundo na utayarishaji

- Je, mhandisi wa WASH ameshirikiana na timu ya afya ya mwili katika mchakato wa kupanga na usanifu?
- Je, mmeandika ujumbe wa matangazo ya afya ya mwili na mbinu/mikondo ili kufaa umri, uwezo na jinsia tofauti? Je, mbinu za kuendeleza usafi zinahimiza mazungumzo?
- Je, makundi yote yamesikika wakati wa kufanya uamuzi wa mikakati ya utendakazi na udumishaji kuhusu usambazaji wa maji kwa jamii na rasilimali za WASH?
- Je, vyoo vya jamii, rasilimali za kuoga na vituo vya mifereji au maeneo ya usambazaji wa maji yanaweza kutumika na watu wote, je, kila mtu anaweza kufikia vyoo (watu wazee, watoto, wanawake wajawazito, na watu wanaoishi na ulemavu)?
- Je, kila mtu, ikiwa ni pamoja na watu wanaoishi na ulemavu, magonjwa sugu na watu wazee, wanaweza kufikia maji ya kutosha ya kunywa, kupika na kudumisha afya ya mwili?
- Je, ngazi, vyuma vya kushikilia na vipimo vya rasilimali hizi vinafaa kwa watu walio na matatizo ya kutembea, au watunzaji wanaoandamana nao?
- Je, rasilimali za WASH ni salama na faragha (zinafungwa kwa ndani na kuna mwangaza ndani na nje), mchana na usiku?
- Je, rasilimali za WASH zinatoa nafasi ya kutosha, faragha na vituo vya kudhibiti afya ya hedhi ikijumuisha kuosha, kukausha na kutupa vifaa ya usafi?

- Je, rasilimali za maji na usafi na virufushi (au vifaa) vilivyoundwa na kutolewa vinafaa kitamaduni na vinatokana na mapendeleo ya mtumiaji?
- Je, unashirikiana na timu za Ulinzi wa Jinsia na Ujumuishaji (PGI) na Misaada kuhusiana na muundo na usambazaji wa kifurushi vya afya ya mwili, virufushi vya udhibiti wa afya ya hedhi na vifurushi vya hadhi?

ZANA MUHIMU Orodha za kuteua za viwango vya chini zaidi vya IFRC, [vyoo vinavyoweza](#) [MHM](#), [sehemu za kuoga](#) na [udhibiti wa bidhaa za taka](#) zinaweza kutumika kwa usanifu, tathmini na ufuatiliaji.

Utekelezaji

- Je, timu ya WASH ina uwakilisho wa sawa wa watu wa utambulisho wa jinsia zote, umri, ulemavu na usuli?
- Je, mtazamo wa wazi, unaoruhusu uanuai na ujumuishaji unatumika kama kigezo cha kuajiri wafanyakazi na watu wanaojitolea? katika WASH
- Je, umeajiri watu watakaotangaza afya ya mwili wanaotoka katika usuli tofauti, ikijumuisha makundi ya kikabila na watu walio na ulemavu? Je, unaweza kuendelea kuajiri watu zaidi wa kujitolea ili kudumisha uanuai?
- Je, wafanyakazi na watu wanaojitolea katika WASH wamepokea mafunzo kuhusu masuala ya PGI? Je, watu wanaojitolea kutangaza afya ya mwili wamepokea mafunzo kuhusu kujadili mada nyeti, jinsi ya kuwasiliana na watu wanaoishi na ulemavu (pamoja na watunzaji wao) na watoto?
- Je, umezungumza na timu ya PGI na/au timu Dhuluma za Kijinsia (GBV) ili wafanyakazi na watu waliojitolea katika WASH wafahamu ni wapi wataawekeza watu endapo wanataka kufichua vurugu au dhuluma?
- Je, umechunguza njia za kushirikiana na mashirika ya ndani au ya kimataifa ya wataalamu (kwa mfano yanayofanya kazi na watoto au watu wanaoishi na ulemavu)?
- Je, kamati za WASH zina uwakilishi anuai na uwakilishi unaofaa?
- Je, serikali, washirika na washikadau wengine wanafahamu kuhusu masuala ya PGI yanayohusiana na WASH? Kama siyo, je utatetea vipi na kuwahimiza kuhakikisha kwamba PGI imewepewa kipaumbele katika kazi yao?

Ufuatiliaji na utathmini

- Je, rasilimali za WASH na bidhaa zilizosambazwa zinatumika kama ilivyopangwa na makundi na watu tofauti?
- Je, ujumbe wa afya ya mwili unaeleweka na kuchukuliwa hatua na wanawake, wasichana, wanaume, wavulana, watu wanaoishi na ulemavu, watu wazee n.k.? Ikiwa mabadiliko ya tabia hayajaonekana katika baadhi ya makundi, ni kwa nini na ni vizingiti vipi wanavyokumbana navyo?
- Je, unakusanya mani kwa njia ya kushirikisha kutoka kwa watu wa utambulisho wa kila jinsia, umri, ulemavu na usuli kila wakati katika programu ya WASH (kabla, wakati na baada ya utekelezaji)?
- Je, mfumo wa malalamiko na maoni unaweza kufikiwa na watu wa kila jinsia, umri, ulemavu na usuli? Je, umewasiliana na timu ya Ushirikishi na Uwajibikaji wa Jamii (CEA) na kujua anayewajibikia ufuatiliaji?
- Je, rasilimali zinazohusiana na WASH, usambazaji au huduma zina athari zisizoweza kuonekana au madhara (chanya au hasi) kwa makundi yoyote?

Wakati wa kutafakari

Fikiria kuhusu mitazamo na mawazo yako mwenyewe kuhusu utambulisho, kabila, jinsia, mwelekeo wa ngono, dini, umri, uwezo wa kimwili na kiakili. Je, una mapendeleo yoyote (kuhukumu au hisia hasi) katika maisha yako ya kibinafsi au ya kitaaluma? Haya yanaweza kuwa ama yale unayofahamu (unayojua kuhusu) au usiyoyajua (kuonyesha kasumba au mitazamo inayokuchochea bila wewe kugundua).

Sarmilla Gurung na mwanawe mvulana wanachota maji katika mfereji mmoja uliopo Champani, Nepal.
© American Red Cross / Brad Zerivitz

KUJIFUNZA KUTOKA KWA WENGINE: MIFANO YA JAMII ZA TAIFA

Kushiriki kwa wanawake na umiliki wa WASH kama kishawishi cha ujumuishaji wa kijamii na usawa wa kijinsia nchini Nepal ⁸

Shirika la Msalaba Mwekundu nchini Nepal (NRCS) lilitekeleza mradi wa WASH ambao ulilenga kuboresha usawa wa kijinsia na ujumuishaji kupitia kuwawezesha wanawake kwa kutoa mafunzo yaliyolengwa na kushiriki katika kamati za WASHA na kufanya uamuzi. Majukumu ya jinsia yalijadiliwa katika mafunzo na warsha tofauti, na kuangazia mikakati kuhusu jinsi kushiriki kwa wanawake kunaweza kuongezwa katika nyadhifa za uongozi. Wanawake walifunzwa kuelewa wajibu wa kamati za WASH, na kuwezesha miunganisho kwa ofisi za serikali ya ndani na wilaya. Wanawake pia walipokea mafunzo kama mafundi wa maji na waashi (wengi wao ambao hawakuwa na elimu rasmi), na kuwapa fursa ya kuboresha hadhi yao ya kijamii na maisha.

Kutokana na hayo, wanawake walinza kushiriki polepole katika shughuli za WASH, huku umiliki wao ukiimarishwa ulipounganisha na afya ya familia na ulinzi wa hadhi na faragha yao. Kwa kuwa wanawake walikuwa na mzigo mzito kutoka kwa kazi za familia na kilimo, walihitaji kushawishiwa kuhusu manufaa ambayo wangepata kwa kuwa wanachama wa kamati ya WASH.

Kuongezeka kwa ujasiri, kujiamini na kutangamana kwa wanawake walioshiriki kumewapa sauti zaidi na utambulisho zaidi ya familia zao. Wanawake wengi walikuwa wameteuliwa kama wawaniaji au kuchaguliwa katika miundo ya serikali ya mtaa, pakubwa kwa sababu walikuwa wanaweza kuaminika katika jamii kama watendaji wa maendeleo.

⁸ Ripoti ya Mwisho ya Utafiti kuhusu Jinsia na Kamati za WASH: Kushiriki kwa Wanawake, Uongozi na Ufanyaji Maamuzi katika Mradi wa Usimamizi wa Usafi, Afya ya Mwili na Maji, Bajhang; EMERGE and Rooster Logic for Australian Red Cross; 2018.

Kuboresha usalama wa wanawake na wasichana kupitia ufikiaji endelevu wa WASH nchini Lesotho

Shirika la Msalaba Mwekundu la Lesotho (LRCS) lilitekeleza mradi wa mashinani wa WASH katika eneo ambapo paliripotiwa matukio ya wasichana kutekwa nyara na kulazimishwa katika ndoa, mara nyingi hii ikifanyika wanapotafuta maji kutoka vyanzo vya maji vilivyo maeneo ya mbali au yaliyofichwa au wanapojiliwaza ndani ya vichaka.

Mradi huo ulitekeleza uboreshaji katika maunzi ya WASH, kwa kuleta rasilimali za usambazaji wa maji na vyoo karibu nyumbani, jambo ambalo liliripotiwa kuwa lilichangia pakubwa katika kupungua hatari kwa wasichana wachanga kunajisiwa na/au kutekwa nyara na kulazimishwa kwa ndoa. Asilimia tisini na tano ya wasichana walihisi kuwa salama kufikia huduma za WASH zinazotolewa na mradi huu.

Kampeni za utetezi zilikuwa ni ongezo muhimu kwenye mradi, ambao ulilenga kushughulikia sababu kuu za kutekwa nyara kwa watoto na ndoa za mapema. Kuendeleza haki za kijinsia na ufahamu kuhusu kutekwa nyara kwa mtoto na ndoa ulifanya kupitia vilabu na majadiliano ya jamii ya watoto kaitika WASH na kamati za WASH na makundi ya afya ya mwili. Hata hivyo, ili kukomesha suala changamano kama la ndoa ya watoto, panahitajika mwikotio wa sekta mbalimbali uliwekwa maalum.

Kuungana na mashirika ya wataalamu wa ndani na makundi ya usaidizi ili kuboresha ufanisi wa programu ya WASH na ufikio wake

Wakati wa janga kubwa la Covid-19, watu wanaobadilisha jinsia zao nchini Ajentina walipatikana kuwa na ugumu wa kufikia vifaa vya afya ya hedhi. Kwa ushirikiano wa karibu na mashirika mawili ya wataalamu wa ndani⁹ yanayosaidia na kutetea watu wanaobadilisha jinsia zao, shirika la Msalaba Mwekundu la Ajentina lilisambaza vifurushi vya afya ya mwili ambayo ni pamoja na sodo, tamponi na vikombe vya hedhi.

Wanaume wanaobadilisha jinsia yao walitoa mapendekezo na kuchagua vifaa vinayofaa vya hedhi kwa vifurushi. Usambazaji wa vifurushi uliambatana na warsha za mtandaoni kuhusu afya ya ngono na matumizi sahihi ya vikombe vya hedhi. Katika mchakato huo mzima, mkondo wa ushauri wa afya uliwekwa ambao pia ulitoa msaada wa afya ya akili.

Rasilimali za Msalaba Mwekundu na Red Crescent

- [Viwango vya Chini Zaidi vya Ulinzi, Jinsia na Ujumuishaji katika Dharura vya IFRC](#) (2018) na [kifurushi cha zana](#) (2020) kilichoambatana navyo kwa mwongozo wa kina kuhusu Ujumuishaji wa PGI katika utathmini, upangaji, utekelezaji na ufuatiliaji wa shughuli za WASH.
- IFRC [Kuendeleza afya ya mwili katika mwongozo na zana za programu za muda mrefu za WASH](#) (2021) na [Kuendeleza afya ya mwili katika mwongozo wa Dharura](#) (2018)
- IFRC [Kutatua udhibiti wa afya ya hedhi kaitika miktadha ya kibinadamu: Mwongozo na Zana \(2019\)](#) na [ujumuishaji wa mifano ya hali za MHM ambazo watu wanapitia kote duniani](#) (2021)

IFRC ingependa kushukuru Jamii zile za Kitaifa ambazo zilichangia kwenye dokezo hili la mwongozo na shukrani za pia kwa Shirika la Msalaba Mwekundu la Australia, Finlandi, Uswidi na Uswizi kwa usaidizi wao.

⁹ The Association of Transvestites, Transsexuals and Transgender People of Argentina and the Federation of Lesbians, Gays, Transvestites and Bisexuals.

Shirikisho la Kimataifa la Shirika la Msalaba Mwekundu na Jamii za Red Crescent (IFRC) ndio mtandao mkubwa zaidi duniani wa kibinadamu, ulio na Jamii 192 za Kitaifa za Msalaba Mwekundu na Red Crescent na takribani watu milioni 14 wanaojitolea. Watu wetu wanaojitolea kwa sasa wapo kwenye jamii kabla, wakati wa na baada ya mkasa au janga. Tunafanya kazi katika mazingira magumu zaidi kufikia na changamano duniani, kuokoa maisha na kuendeleza hadhi ya binadamu. Tunasaidia jamii kuwa mahali thabiti na stahimilivu zaidi ambapo watu wanaweza kuishi maisha salama na yenye afya, na kupata fursa za kunawiri.

© Shirikisho la Kimataifa la Msalaba Mwekundu na Jamii za Red Crescent, Geneva, 2021

Sehemu yoyote ya chapisho hili linaweza kunukuliwa, kunakiliwa, kutafsiriwa kwa lugha nyingine au kubadilishwa ili kukidhi mahitaji ya ndani bila idhini ya mapema kutoka kwa Shirikisho la Kimataifa la Msalaba Mwekundu na Jamii za Red Crescent, maadamu chanzo kimetajwa wazi.

Picha ya jalada: ©IFRC

Wasiliana nasi:

Kwa maelezo zaidi kuhusu kazi ya IFRC na WASH na PGI, tafadhali wasiliana na wash.geneva@ifrc.org na pgi.support@ifrc.org.

Anwani: Chemin des Crêts 17, Petit-Saconnex, 1209 Geneva, Uswizi

Anwani ya posta: Sanduku La Posta 303, 1211 Geneva 19, Uswizi

T +41 (0)22 730 42 22 | **F** +41 (0)22 730 42 00 | **E** secretariat@ifrc.org | **W** ifrc.org

Tufuatilie:

twitter.com/ifrc | facebook.com/ifrc | instagram.com/ifrc | youtube.com/user/ifrc | tiktok.com/@ifrc